

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ LEK. AGNIESZKI DUCZKOWSKIEJ
pt. „POURODZENIOWA WERYFIKACJA TRAFNOŚCI PRENATALNYCH ROZPOZNAŃ
POSTAWIONYCH W BADANIU MR PŁODU”

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska lek. Agnieszki Duczkowskiej, zatrudnionej w Zakładzie Diagnostyki Obrazowej Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie, jest niezwykle interesującym opracowaniem trudnego i wciąż mało poznanego tematu, jakim jest badanie płodu techniką rezonansu magnetycznego. Propagowanie tej właśnie nowoczesnej metody diagnostycznej jest niewątpliwie wymogiem współczesnej perinatologii, związanym przede wszystkim z coraz szerzej stosowanym przedurodzeniowym leczeniem płodu. Warto podkreślić, że ośrodek, w którym powstała niniejsza praca, jest wiodącym w Polsce, a jej promotor – Pani Profesor Monika Bekiesińska-Figatowska – może być śmiało uznana za najwyższy autorytet w tej dziedzinie w skali naszego kraju.

Rozprawa doktorska lek. Duczkowskiej liczy wraz piśmiennictwem i załącznikami 178 stron, zawiera 30 tabel i 29 rycin. Składa się z takich rozdziałów, jak Wstęp, Cel pracy, Materiał i metody, Wyniki, Omówienie wyników i dyskusja, Uwagi końcowe i podsumowanie, Wnioski, Piśmiennictwo oraz Streszczenie w języku polskim i angielskim.

Zanim przejdę do merytorycznej analizy recenzowanej pracy, pozwolę sobie zwrócić uwagę na fakt, iż w tytułach publikacji – a dysertacja w żadnym razie nie stanowi tu wyjątku – należy unikać stosowania skrótów. Proponuję zatem, aby w ostatecznej redakcji niniejszej rozprawy zamienić określenie „MR” na pełną wersję, czyli „rezonans magnetyczny”.

Rozdział pt. „Wstęp” zawiera informacje na temat miejsca badań z zastosowaniem techniki rezonansu magnetycznego w diagnostyce prenatalnej oraz bezpieczeństwa tychże badań. Autorka słusznie stwierdza, że badanie metodą rezonansu magnetycznego jest cennym uzupełnieniem badań ultrasonograficznych – zwłaszcza w tych sytuacjach, kiedy badanie USG jest nie w pełni diagnostyczne lub wątpliwe. Badanie to jest także niezwykle cenne w ostatecznej kwalifikacji do leczenia wewnątrzmacicznego – oczywiście w tych sytuacjach, kiedy takie leczenie jest w ogóle możliwe. Doktorantka wskazuje również na brak udokumentowanych działań

szkodliwych dla płodu, związanych z wykonywaniem badań MR – zwłaszcza w sytuacji, kiedy nie jest stosowana farmakologiczna premedykacja oraz podawanie środków kontrastowych (gadolina). Zwraca uwagę bardzo syntetyczne ujęcie zagadnień, omawianych w niniejszym rozdziale – obejmuje on zaledwie 4 strony tekstu, przez co wydaje się być nieproporcjonalnie krótki w stosunku do kolejnych rozdziałów. Jednocześnie pragnę podkreślić, iż w tychże dalszych rozdziałach (zwłaszcza „Omówienie wyników i dyskusja”) znajduje się szereg informacji, które mogłyby być przydatne w rozbudowaniu wstępu – na przykład zasadność stosowania badań techniką rezonansu magnetycznego w przypadku poszczególnych wad rozwojowych płodu.

Cele pracy – w liczbie trzech – zostały jasno i precyzyjnie sformułowane przez Kandydatkę i nie budzą zastrzeżeń recenzenta.

W rozdziale „Materiał i metody” lek. Duczkowska scharakteryzowała poddaną analizie grupę pacjentów, obejmującą łącznie 110 dzieci, u których wykonano prenatalne badanie MR, a następnie uzyskano ostateczne rozpoznanie pourodzeniowe, postawione w badaniach obrazowych lub w drodze zabiegu operacyjnego z następowym badaniem mikroskopowym. Autorka scharakteryzowała również metodykę prowadzonych przez siebie badań, przy czym w rozdziale tym zabrakło informacji na temat metod analizy statystycznej, które to z mało zrozumiałych przyczyn umieszczone zostały w kolejnym rozdziale pt. „Wyniki”.

Rozdział „Wyniki” został skonstruowany w sposób przejrzysty i zrozumiały, w oparciu o spójny tekst – liczący 33 strony – oraz opracowania tabelaryczne i graficzne, w których Doktorantka odnosi się kolejno do poszczególnych diagnozowanych zaburzeń rozwojowych, uwzględniając nieprawidłowości w ośrodkowym układzie nerwowym – stanowiące nota bene najczęstsze wskazanie do wykonywania prenatalnych badań techniką rezonansu magnetycznego – jak również nieprawidłowości w jamie brzusznej i miednicy mniejszej, w obrębie głowy i w klatce piersiowej. W rozdziale tym zawarto także analizę trafności rozpoznań, klasyfikując uzyskane wyniki do 4 grup, jako rozpoznania prawidłowe, nieprawidłowe, niepełne lub nierozstrzygnięte.

Najbardziej obszerną częścią ocenianej dysertacji, obejmującą aż 106 stron, jest rozdział pt. „Omówienie wyników i dyskusja”, którego konstrukcja nie jest w pełni typowa dla tego typu opracowań. Zazwyczaj stosowana jest formuła, zawierająca wyniki wraz z ich omówieniem oraz osobną dyskusją. W ocenie recenzenta szereg elementów, omówionych w tym rozdziale, mogłoby zostać umieszczonych we „Wstępie”, co

pozwoiłoby zachować właściwe proporcje niniejszej pracy. Znajduje się tu omówienie takich zagadnień, jak analiza diagnostyki prenatalnej przy użyciu rezonansu magnetycznego pod kątem bezpieczeństwa matki i dziecka oraz omówienie wyników pod kątem ich przydatności klinicznej, z uwzględnieniem rozkładu narządowego i układowego omawianych nieprawidłowości. Przeprowadzona analiza pozwala na stwierdzenie, iż kompleksowa ocena płodów w badaniu rezonansu magnetycznego ułatwia w wielu przypadkach podjęcie kluczowych decyzji terapeutycznych w okresie prenatalnym, pozwalających między innymi na lepiej ukierunkowaną kwalifikację do niektórych zabiegów wewnątrzmacicznych – takich, jak procedura FETO, stosowana u płodów z wrodzoną przepukliną oponowo-rdzeniową, czy też prenatalna operacja rozszczepu kręgosłupa. Szczegółowe badania z wykorzystaniem techniki rezonansu magnetycznego ułatwiają także podejmowanie decyzji terapeutycznych – włącznie z ich zaniechaniem w określonych sytuacjach – w okresie pourodzeniowym. Najbardziej istotnym wynikiem niniejszej pracy jest jednak stwierdzenie wysokiej (ponad 95%) korelacji badań prenatalnych z pourodzeniowymi, co niezbicie świadczy o wysokiej przydatności tej metody diagnostycznej.

Przeprowadzona analiza pozwoliła Doktorantce na wysnucie 6 wniosków końcowych, które stanowią odzwierciedlenie uzyskanych wyników – chociaż w pewnej części stanowią ich zbędne powtórzenie. Sugerowałbym również, aby w ostatecznej redakcji pracy tak skonstruować wnioski, aby stanowiły one proste odpowiedzi na postawione uprzednio cele pracy.

W rozprawie zacytowano 319 pozycji piśmiennictwa, odnoszących się do omawianych zagadnień. Warto przy tym podkreślić dwa elementy – pierwszym z nich jest uwzględnienie najnowszych doniesień, pochodzących nawet z roku 2017, co świadczy o tym, że Autorka na bieżąco śledzi literaturę tematu; drugim jest to, że Kandydatce udało się zacytować wiele cennych pozycji, pochodzących z piśmiennictwa polskiego, co – niestety – nie zawsze jest spotykane w tego typu opracowaniach.

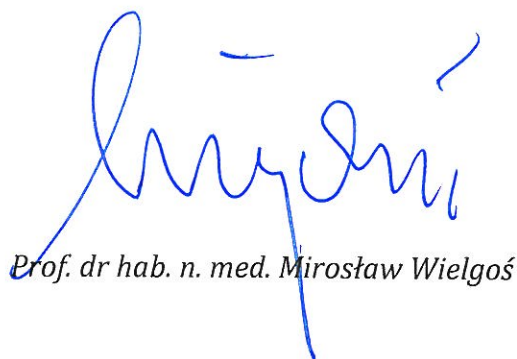
Pewien niedosyt budzi zbyt mała w mojej opinii liczba zdjęć, ilustrujących wykonane badania – warto byłoby szczególnie zamieścić więcej przykładów obrazów, uzyskanych w okresie prenatalnym, a następnie pourodzeniowo u tego samego pacjenta.

Reasumując, rozprawa doktorska lekarz Agnieszki Duczkowskiej jest wartościowym opracowaniem interesującego zagadnienia, jakim jest badanie płodów

metodą rezonansu magnetycznego. Doktorantka samodzielnie zaplanowała i przeprowadziła badanie, którego wyniki przyczyniają się w istotny sposób do zrozumienia słabo dotychczas poznanego problemu. Autorka wykazała się też swobodą w korzystaniu z niezbędnych metod statystycznych oraz zdolnością szczegółowej analizy uzyskanych przez siebie wyników. Poczynione z obowiązku recenzenta uwagi krytyczne w żadnym stopniu nie umniejszają walorów naukowych, poznawczych i praktycznych niniejszej rozprawy, a jedynie służą udoskonaleniu pracy przed ostatecznym ogłoszeniem jej drukiem.

Wobec powyższego stwierdzam, iż oceniana praca spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) i wnioskuję do Wysockiej Rady Naukowej Instytutu Matki i Dziecka o dopuszczenie lekarz Agnieszki Duczkowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego, a w efekcie nadanie Jej stopnia naukowego doktora nauk medycznych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż rozprawa ta z całą pewnością obejmuje unikatowy w skali kraju materiał badawczy, jak również i to, że zapewne walnie przyczyni się do upowszechnienia badania rezonansu magnetycznego płodu, jako coraz bardziej potrzebnego narzędzia diagnostycznego w perinatologii – o co nieustannie zabiegam, jako osoba czynnie prowadząca diagnostykę i terapię prenatalną – wnoszę do Wysockiej Rady również o wyróżnienie ocenianej przeze mnie dysertacji.

Prof. dr hab. n. med. Mirosław Wielgoś

Warszawa, 13. grudnia, 2017r.